

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI НОМИДАН ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

2019 йил 12 июнь

Бекобод шаҳри

4-1106-1902/551-сонли иш

Бекобод туманлараро иқтисодий судининг судьяси М.Набиев раислигида, Р.Турсинбоевнинг котибалигида, “Хайдаров Мирзамахмуд” фермер хўжалиги раҳбари М.Хайдаров иштирокида даъвогар “Оҳангарон дон” акциядорлик жамияти манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармасининг жавобгар “Хайдаров М.” фермер хўжалигидан 12 102 317,99 сўм ундириш тўғрисидаги даъво аризаси юзасидан қўзғатилган иқтисодий ишни очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

даъвогар “Оҳангарон дон” акциядорлик жамияти (бундан буён матнда “даъвогар” деб юритилади) манфаатида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармаси судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар “Хайдаров М.” фермер хўжалигидан (бундан буён матнда “даъвогар” деб юритилади) 12 102 317,99 сўм ундиришни сўраган.

Даъвогар суд муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган бўлса-да, бугунги суд мажлисида ўз вакилининг иштирокини таъминламади.

Суд мажлисида иштирок этган “Хайдаров Мирзамахмуд” фермер хўжалиги раҳбари даъво аризаси “Хайдаров М.” фермер хўжалигидан қарздорликни ундириш сўралганлигини, унинг фермер хўжалигига тегишли ер майдонлари Бекобод туман ҳокимининг 2015 йил 30 октябрдаги 594-сонли қарорига асосан туман ҳокимлиги заҳира ер ҳисобига қайтарилганлигини, 2017-2018 йилларда давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузмаганлигини билдириб, даъвони қаноатлантиришни рад этишни сўради.

Мазкур ҳолатда суд, низо юзасидан қарор қабул қилиш учун материаллар етарли эканлигини инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддаси талабларидан келиб чиқиб, ишни даъвогар вакили иштирокисиз кўришни лозим топди.

Суд, иш ҳужжатларини муҳокама қилиб, жавобгар вакилининг кўрсатмаларини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим топди.

Биринчидан, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (бундан буён матнда “ФК” деб юритилади) 234-моддасига кўра мажбурият —

фуқаролик ҳуқуқий муносабати бўлиб, унга асосан бир шахс (қарздор) бошқа шахс (кредитор) фойдасига муайян ҳаракатни амалга оширишга, чунончи: мол-мулкни топшириш, ишни бажариш, хизматлар кўрсатиш, пул тўлаш ва ҳоказо ёки муайян ҳаракатдан ўзини сақлашга мажбур бўлади, кредитор эса — қарздордан ўзининг мажбуриятларини бажаришни талаб қилиш ҳуқуқига эга бўлади.

Мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Даъво аризасида қайд этилишича, тарафлар ўртасида 2017 йил 25 октябрь куни давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилган, ушбу шартномага асосан жавобгар 2018 йил ҳосили учун ғалла етиштириб, уни даъвогарга етказиб бериш мажбуриятини олган, бироқ жавобгар ўзининг шартномавий мажбуриятларини бажармаган, натижада унинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 12 102 317,99 сўмни ташкил этган.

Ушбу ҳолат мазкур низо тарафлар ўртасида тузилган 2017 йил 25 октябрдаги давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси шартлари бажарилмаганлиги натижасида келиб чиққанлигидан хулоса беради.

Бироқ, иш ҳужжатларида даъвони асословчи далиллар (тарафлар ўртасида тузилган 2017 йил 25 октябрдаги шартнома нусхаси, ҳисоб варақ фактура, солиштирма далолатнома ва ҳ.к.) мавжуд эмас.

Иккинчидан, даъво аризасида жавобгар сифатида “Хайдаров М.” фермер хўжалиги кўрсатилган. Даъво аризага эса “Хайдаров Мирзамахмуд” фермер хўжалиги билан тузилган шартнома ва ҳ.к. ҳужжатлар илова қилинган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 69-моддасига кўра далиллар ишда иштирок этувчи шахслар томонидан тақдим этилади.

Агар суд мавжуд далиллар етарли эмас деб ҳисобласа, ишнинг объектив ҳолатларини аниқлаш ва низони тўғри ҳал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган қўшимча далилларни тақдим этишни таклиф қилиши мумкин.

Шунга асосан суд томонидан даъвогарга даъво аризасида кўрсатилган талабларни исботлаш, уларни тасдиқловчи далилларни, жумладан жавобгар “Хайдаров М.” фермер хўжалиги билан 2017 йил 25 октябрда тузилган шартнома нусхасини, ҳисоб-варақ фактура, солиштирма далолатномани, қолаверса айнан ушбу низо бўйича жавобгар ким (*“Хайдаров М.” фермер хўжалиги ёки “Хайдаров Мирзамахмуд” фермер хўжалиги эканлигига, даъво аризасида жавобгар сифатида “Хайдаров М.” фермер хўжалиги кўрсатилганлиги, бироқ даъво аризасига “Хайдаров Мирзамахмуд” фермер хўжалиги билан тузилган шартнома ва ҳ.к. ҳужжатлар илова қилинган*) эканлигига аниқлик киритиб, ушбу ҳолатларни тасдиқловчи далилларни судга тақдим этиш таклиф қилиниб, ишни кўриш кейинга қолдирилган.

Бироқ, даъвогар томонидан қайд этилган ҳужжатлар судга тақдим этилмади ҳамда даъво талабларига асос қилиб келтирилаётган ҳолатлар ҳам исботлаб берилмади.

Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 68-моддасининг биринчи қисмига кўра ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Учинчидан, илгари бўлиб ўтган суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили “Хайдаров М.” фермер хўжалиги билан даъвогар ўртасида давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилмаганлиги, жавобгар давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон етказиб бериш бўйича ўзининг зиммасига мажбурият олмаганлиги юзасидан кўрсатма берди.

Демак, мазкур ҳолатда даъвогарнинг “Хайдаров М.” фермер хўжалигидан 12 102 317,99 сўм ундириш тўғрисидаги даъво аризасини қаноатлантиришга асослар мавжуд эмас. Чунки, даъво аризасида қайд этилганидек, “Оҳангарон дон” акциядорлик жамияти билан “Хайдаров М.” фермер хўжалиги ўртасида давлат эҳтиёжи учун бошоқли дон харид қилиш бўйича 2017 йил 25 октябрда контрактация шартномаси тузилмаган.

Қайд этилганлар кўра суд, даъвогар томонидан даъво талабларига асос қилиб келтирилган ҳолатлар исботлаб берилмаганлиги, даъвонинг асоси бўлган 2017 йил 25 октябрдаги шартнома тарафлар ўртасида тузилмаганлигини инобатга олиб, даъвони қаноатлантиришни рад этишни ҳамда суд харажатларини даъвогар “Оҳангарон дон” акциядорлик жамияти зиммасига юклашни лозим топади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 176, 179, 180 ва 186-моддаларини қўллаб суд,

қ а р о р к и л а д и:

1. Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармасининг “Оҳангарон дон” акциядорлик жамияти манфаатида “Хайдаров М.” фермер хўжалигидан 12 102 317,99 сўм ундириш тўғрисидаги даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

2. “Оҳангарон дон” акциядорлик жамиятидан Республика бюджети ҳамда суд ҳокимияти органларини ривожлантириш жамғармасига 242 047 сўм давлат божи ундирилсин.

3. Олдиндан тўланган 16 218 сўм почта харажати “Оҳангарон дон” акциядорлик жамияти зиммасида қолдирилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан шу суд орқали Тошкент вилоят иқтисодий судига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи

М.Набиев